

PRISCAE MONETAE ADHVIVS

NOSTRI TEMPORIS DIVERSAS

*aliquot Nationum monetas supputa-
tio per Mameranum collecta.*

As

Valor assis

ASSEM Veteres appellarunt quicquid in æquales partes divideretur, & præsertim in duodecim. Continet siquidem As seu Assis Vncias. 12. Hinc ex Assis et eius partibus hereditate instituiere solebant: de qua re copiose Azo in summa de Testa. Sed erat & nummus apud Romanos in. 12. partes diuisibilis, quæ & ipsæ vnciæ appellabatur: eius ferme valoris cuius est hodie Stufferus Brabanticus: vel Albus rotatus Rheneñ vel medius Bassus Germ. cum vno denario communi id est, Pfenningo: vel Solidus Francicus cum vno Turone: vel quæ

ta pars Rialis Hispanici cum vna
 maruideret; vel Parpangola, id est,
 quarta parte Iulij Italicici cū vna qua
 drina & duob. denariolis. Alij sup
 putant Assen valoris fuisse vnus
 Blappardi Argentoraceñ. qui ua
 let sex denarijs Argentoraceñ. id est
 trib. cruciatis; seu viginti vno halle
 ris coib. vel decem denarijs coib. et
 vno hailero; vel octodecim Turo
 nib. Francicis; vel decem nouena
 rijs Brab. & quinq; minutis seu mi
 tis quas vocant; vel decemmaruide
 ribus Hisp. cum vna blanca; vel
 duodecim quadrinis Italicis; vel
 duodecim denarijs Nurēbergensis
 quæ omnia idem sunt, id est, tres cru
 ciati.

Stuferus Brab. continet nouenari
 os octo seu mitas sextarios duode
 cim; seu minutas simplices. 72.

Stufe

Stuferus

STuferi triginta octo seutotidem
 Albi rotati Reneñ. faciunt coro
 natum aureum solis vnum: quem
 eundum 40. solidi francici efficiunt:
 & 23 Bassi Germanici: & vndecim
 Riales hispanici cum quarta: totidē
 Iulij Italici cum quarta parte.

Solidus

Solidus francicus continet Tu
 rones duodecim: seu Legardos
 quos vocant 4.

Albus ro-

Albus rotatus. halleros gra
 ues (exceptis Argentinensibus)
 vt sunt Rhenani Bingani, Frāc
 fordiani, 12. seu denarios siue pfen
 ningos coēs octo: vt sunt denarij ro
 tati, Principum Electorum, Franc
 fordiani, Sueuili & qui vis alij, quo
 rum, 14. constituūt bassum vnum:

Pondo

Pondo æstimatione nostri eris
 valuit aureos coronatos centū.
 Centum pondo, faciunt decem mil
 lia

lia coronatorum.

Mille pondo, centena mill. coron.
Centena millia pondo sunt centies
septena millia coronatorum.

Talentum auri multiplex erat, He-
braicum, Babylonicum, Euboicū, ^{Talentum}
Atticum, Atheniēn. paruum & ma-
gnum, Sed in primis Atticū apud
scriptores celebratum, valēs libras
seu minas 60. hoc est, sex millia dena-
riorum: seu octo millia drachmarū
id est, sexcentos coronatos aureos.

Quinq; talenta, sunt tria millia co-
ronatorum.

Decem talenta   sex mill.
coron.

Viginti talenta, duodecim mill. co-
ron.

Quinquaginta talenta.   triginta
mill.

Centum talenta   sexaginta
ta mill.

ta mill.

Quingenta talenta trecenta
mill.

Mille talenta sexcenta
millia

Quinq; millia talentum tricies cē
tena mi l.

Decem millia talentum sexagies
centena mill.

Tanti Alexander Ephestionem su
um funerasse scribitur.

*Talentum
Athen.
magnum
et paruum*

Talentum Atheniense magnum cō
tinebat minas Atticas cētum, id est,
decem millia coronatorum.

Talentum Atheniense paruum, mi
nas Atticas sexaginta cōtinebat, id
est, sex millia coron.

*Libra:
Mina*

Libra auri, mina et drachma idē
id est, valor decem coronatorū
Libra vel mina Attica, sunt drach
mæ septuaginta quinq;, id est, mo
netæ

netæ nostræ, coronati decem.

Libra vel mina Graia, et Italica, idē

Et sunt drachmæ nonaginta sex, id est, paulo minus quam decē & tres coronati.

Libra Romana, & pondo & mina idem, vt alicubi Budæus annotat. *Libra Romana.*

Et ualuere idē qđ denarij seu drachmæ centum; vel sestertij quadringēti, id est, coronati solis decem; aut iuxta nostram supputationē, nouem; bassi tres; cruciati tres.

Decem libræ vel minæ, vel drachmæ, sunt coronati centum

Centum libræ sunt coronati mille.

Quingēte libræ, quinq; mill, coron.

Mille libræ, decem mill, coron.

Decem millia librarum, cētena mill coron.

Quinquagita mill. librarū seu minarū, seu drachmarū, sunt quinquies centena

centena mill. coron.

Centena milia libr. sunt decies centena mil. coron.

Denarius **D**Enarius computatione nostrae monetæ valuit circiter nouem cruciatis, & duob. denarijs Germanicis, quos pfenningos vocant: id est, duob. bassis cum dimidio. et duob. pfenningis seu quatuor halleris quod est monetæ Brabanciæ fere quatuor stuferis cum dimidio: monetæ Hispanicæ, vno Riali & quarta eius hoc est, 42. mauidibus et vna blanca. monetæ Italicæ, vno lilio. & vna parpagola id est, quarta parte Iulij. hoc est, 40. quadrinis. Vnus denarius continet sestertios quatuor.

Decem denarij constituunt coronatum aureum vnum

Viginti quinque denarij faciunt coronatos

ronatos duos cum dimidio

Quinquaginta denarij, corō. quinq̄

Centum denarij, coron. decem.

Quingenti denarij coronatos quin
quaginta

Mille denarij coron. centum:

Decem millia Denariorum corō.
mille.

Quinquaginta millia Den. coron.
quinq̄ mill. coron.

Sestertius & nummus. idem. Et *Sestertius*
valuit quarta pte denarij, id est, *Nummus*
vno stufero brabātico & vno noue
nario: seu duob. cruciatis & duob.
denarijs siue pfennigis Germāicis:
seu vno solido Frācico & tribus Tu
ronib. seu vndecim maruideribus
Hisp. minus vna blanca: seu nouem
quadringis Italicis & duob. denari
olis. Quæ omnia idem sunt. Qua
supputatione mille sestertij faciunt

T circiter

circiter quadraginta tres coronatos & bassos vndecim . Aut iuxta Budæi in vno loco supputationem (Nam præter obscuritatem, sibi ipse nihil & alijs, veluti sui parum memor, subinde diuersas est) valuit vno denariolo minus, quam assis: Qua computatione, mille sestertij faciunt coronatos solares viginti, minus sex bassis seu viginti quatuor cruciatis. Et in alio loco valuit duobus Turonibus cum dimidio minus quam assis, id est, quam solidus Francicus, hoc est, valuit decem turonibus cum dimidio. Sed si quadringenti sestertij, vnam constituerant libram, id est, decem coronatos: ac si sestertium neutro genere, continent sestertios mille, id est, viginti quinque coronatos: valuit certe sic vnus sestertius pauxillum mi-

*Sestertium
neut. generis.*

nis vno

AD NOSTRAM SUPPUTATIO IIII
nus vno stufero Brabantio, id est,
duob. cruciatis & vno hallero: qđ
est vno solido francico & vno turo
ne seu octo maruiderib. Hisp. & va
na blanca: seu octo quadrinis Ital:
minus vno denarido: Ac sic mille
sestertij constituunt coronatos &c.
In alio loco ait sestertium valuisse
duos asses & semissem, id est, quin
que cruciatis, seu vnum bassum &
vnum cruciatum: vel viginti vnū
maruideres: vel viginti quadrinas
& vnum denariolum: vel duos stu
feros & tres nouenarios. Ac mille
sestertios facere denarios ducentos
quingenta, id est, duas libras ar
genti, quod dicit esse coronatos,
viginti quinque. Itaque hinc,
cum ita sit diuersus, non facile quid
certi quis deprehenderit sestert
tium pro sestertiorum: sicut

T ij num

nummum pro nummorum: & denarium pro denariorum: ac talentum pro talentorum dicimus.

Quinquies sestertium, sunt quingenta sestertia, id est, duodecim millia & quingenti coronati

Decies sestertium, idem est quod mille sestertia, id est, Viginti quinque millia coronatorum.

Vicies sestertium sunt quinquaginta millia coron.

Quinquagies sestertium, centena, viginti quinque millia coronatorum

Centies sestertium, ducētena seu ducenta quinquaginta milli, coron. Tanti aestimatus est Vnio Cleopatrae.

Millies sestertium, vicies quinquies centena millia coron. id est, duo milliones & quingenta millia.

Sestertia

Q Vinq; sestertia sunt centum viginti quinque coronati aurei

Decem

Decem sestertia, ducenti quinquaginta coronati:

Viginti sestert., quingēti coronati.

Quadragesima sestertia mille coronati

Quinquaginta sestertia, mille, ducenti, & quinquaginta coronati.

Centum sestertia sunt centies viceni quini coronati, id est, duo millia & quingenti

Quingenta sestertia duodecim millia & quingenti.

Mille sestertia, viginti quinque millia coron.

DRACHMAMONETE nostre vulgare *Drachma* ris valuit circiter septem cruciatas, & continebat scrupulos tres, seu obulos sex

Est autem drachma iuxta Priscianū aliquanto minus denario, sicut tres denarij, drachmas quatuor efficiunt

T iij ant

ant. Quod tamen cum Budei supputatione non conuenit, qui ponit Minam continere drachmas centū seu denarios trecentos. Iuxta quam supputationem drachma triplo maior denario esset.

Decem ita drachmæ sunt cruciati septuaginta seu bassi septemdecim cum dimidio, id est, vnus Dalerus & cruciati duo, hoc est, octo Riales Hisp. & maruideres octo; vel octo Iulij Italici & quadrinæ septem.

Dalerus
Germ.

Centum drachmæ faciunt daleros decem, bassos quinque.

Mille drachmæ, daleros centum & tres, minus duobus cruciatis.

Decem millia drachmarum Daleros mille & viginti octo, bassos decem & quatuor.

Quin-

Quinquagīta millia drachmarum
 Daleros quinque millia centū, qua-
 draginta quatuor, & bassos duos,
 hoc est, coronatos solares ter mille
 septingentos, quinquaginta octo:
 bassos 14.

Iam non satis intelligo, quomodo
 Budæus quinquagīta millia drach-
 marum, id est, Luculli cœnationem
 in Apollieccenare magnifice & lau-
 te vellet, in quinque millia corona-
 torum supputauerit, & sestertia
 duo, quæ & ipsa quamobrem ad-
 iecerit non video, cum tantundem
 efficiant. Alio tamen loco idem
 veluti alterius immemor, quin-
 quaginta millia drachmarum sup-
 putat in tria millia coronatorum,
 octingentos & duodecim corona-
 tos.

T. iij Obolus

Obolus

Obulus paulo minus, q̄ octo communeshalleros Germanicos valebat, vt duo oboli facerent halleros quindecim, id est, duos cruciatos et hallerum vnum; quod est solidus francicus vnus, & turon vnus; vel vno nouenario minus quam stuferrus brab. id est, quarta pars vnus Rialis & blanca vna; vel quarta pars vnus Iulij minus duob. denariolis

Siliqua

Siliqua aliquanto minus hallero Germanico graui est, seu Turone Francico; seu nouenario; maius tamen paux illo blanca hispanica, sic vt tres siliquæ constituent halleros Germanicos graues duos; Turones duos nouenarios. blancas fermequinq; quadrinas Italicas duas.

Scrupulus

Scrupulus monetæ vulgaris continet obolos duos, siue siliquas sex, id est, tertiam partem drachmę, seu hal-

halleros Germanicos graues. 15. seu denarios Germanicos scoēs de^cem: qui faciunt cruciatos duos, denarios tres seu quartam partem Rialis hispanici, maruideres duas, blancā vnam: quartam partem Iulij Italici quadrinas duas: stuferum brabanticum, vnū nouenariū mitas quatuor Scrupulus auri, est tertia pars drachmæ auri, id est, coronati tres: cruciati duo: halleri duo.

Vncia auri continet drachmas ^{vncia} seu libras octo, id est, coronatos octoginta. Alioqui vncia cōiter tam de pondere quam de nummismate dicitur.

Vncia monetæ vulgaris est duodecima pars assis, id est, hallerus grauis, seu rotatus seu binganus vnus: Turon Francicus vnus: mitæ brabanticæ sex: maruideris hisp. paulo

T v minus

minus ꝑ vna, vt tres vnciæ, maru-
deres constituent duas: denarioli
Italici duo:

Argenteus, nummus erat valo-
ris didrachmi, id est, duarum drach-
marum, hoc est, fere quatuordecim
cruciatorum: seu quinque stufe-
rorum brabantiorum cum dimi-
dio: seu sesqui Riali Hisp. cum quar-
ta parte seu sesqui Iulij cum quar-
ta parte. Huiusmodi argenteis tri-
ginta, vēdidit proditor Iudas Chri-
stum. Qui supputati in nostram
monetam efficiunt coronatos sola-
res quatuor: bassos tredecim. Ho-
rum argenteorum vnus Parisijs ostē-
ditur per vitrum in æde S. Ioannis
Lateranensis.

Quantum
diderit Iu-
das Chri-
stum.

Stater.

Stater continet monetæ vulga-
ris drachmas quatuor, id est cru-
ciatos viginti octo: seu bassos sep-
tem

AD NOSTRAM SUPPUTATIO 125
tem: seu Riales Hisp. tres cum di-
midio: Iulios Italicos tres cum di-
midio: stuferos brabanticos duo-
decim minus vno nouenario & mi-
tis sex.

Angli nummum habent, quem suo
vernaculo etiam Staterem vocant, <sup>Stater An-
glicus</sup>
valentem stuferos brabanticos du-
os cum dimidio (nolo enim dicere
semi, vel semissi, quod id solum ad
assem nummum spectet, sicuti &
reliquæ eius partes quincunx tri-
ens, quadrans, sextans, vncia & c:
& nō ad nostri temporis nummos)
id est, dimidium Rialem cum quar-
ta parte, minus vna maruidere &
vna blanca: dimidium Iulium cū
vna parpargola minus vna quadri-
na: quod est cruciatis sex.

Siclus idem est quod stater, ^{Siclus}
hoc

hoc est, nummus ualens drachmas
quatuor; continebat enim obolos
viginti.

*Denarij
Germ.*

Denarius Germanicus multiplex
est; Argentoraceñ, qui omniũ gra-
uiss. est, nam tantum octo constitu-
unt bassum vnum, & continet halle-
ros binos; hallerus vero orthlingos
quos vocant, id est, quartulas, duas
Wirtēbergicus & Marchionis Ba-
deñ, eiusdem inter se valoris sunt,
qui & ipsi graues sunt continentq̃
singuli halleros binos. Horum de-
narij vndecim constituunt bassum
vnum; qui ñdem faciunt halleros 22
Nurēbergensis denarius omnium
leuissimus est Nam sexdecim effici-
unt bassum vnum, continentq̃ et ip-
si singuli halleros binos, vt sint in
basso in vno halleri 32.

Reliqui diuersarum ditionum Ger-
maniae

mania, Ciuitatūq; denarij, cōmun-
 nes seu vulgares sunt, q; passim e-
 iusdem valoris sint; & 14. vnum cō-
 stituunt bassum. Ac continent & ip-
 si singuli binos helleros, vt 14. effici-
 ant halleros 2^s. in basso vno. Et sunt
 cōmuniter Principū Electorū, Rhe-
 nani, rotati, Bingani, Francfordia-
 ni, Augustani, Ratisponeñ. id est,
 Sueuici omnes; Ac eiusdem plane
 valoris sunt cum nouenario Brabā-
 tico; maioris tamen pauxillum Tu-
 rone Francico; maruideres Hispan.
 quadrina Italica. Nā horū cōium
 Germanicorum denariorum qua-
 tuordecim, vnum constituunt bas-
 sum; Maruideres autem hispanice ^{Maruideres}
 septemdecim dimidium Rialem ef- ^{ris hispani}
 ficiunt, qui æquiualeat vni basso; Sic ^{ca}
 Quadrinæ Italicæ sex decim dimi- ^{Quadrina}
 dium Iulium constituunt, æquiuale- ^{Italica}
 lentem

lentem & ipsum vni basso:

Quadrina itaq; Italica prorsum & iuste eiusdem valoris est cum denario Nurenbergensi quorum & ipsum sexdecim vnum cōstituunt bassum. Maruideris autem pauxillum adhuc leuior denario Nurenbergensi est vt quorum decem & septem vni basso equiualeant:

Centum communium horum denariorum, faciunt bassos septem, denarium vnum.

Trecenti viginti duo faciunt coronatum solis vnum:

Halleri
Germ.

Halleri quoq; diuersi sunt Argentoracē quorum sexdecim cōstituunt bassum vnum Wirtembergensis & Marchionatus Badig, eiusdem inter se valoris: quorum²², faciunt bassum vnum:

Bingani, Francfordiani & Rhenani

ni rotati, eiusdem quoque valoris & ipsi sunt: & hi halleri graues appellan-
 tur ut quorum tres constituunt denarios duos, cum in alijs bini faci-
 unt unum: itaque ex his viginti v-
 nus bassum constituunt: ex commu-
 nibus autem 23 & ex Nurenbergensibus, 32: Nurenbergenses & Colonienses om-
 nium leuissimi sunt: quorum 32, ut
 modo diximus, bassum unum faci-
 unt. Et coueniunt ferme cum blan-
 cis, ut quarum 34 faciunt dimidium
 Rialē, quod eiusdem cum basso valoris est.
 Reliqui omnes coes dicuntur quorum 28
 faciunt bassum unum, qui constat ex denarijs
 cois. quatuordecim ex Wirtēbergen
 & Baden. undeci: ex Nurenbergen ^{Bassus}
 sexdecim: Ex Turonibus. octodecim: ^{Germ.}
 ex nouenarijs quatuordecim ex maruis
 deribus. septēdecim: ex quodrinis sexdecim:
 Centum halleri coes faciunt bassos
 tres

tris cum dimidio, et denarium vnū
Sexcenti quadraginta quatuor hal-
leri fa. coronatum vnum.

Blanca

Blanca in Hispania minimus num-
mulus est, sicuti hallerus in Germa-
nia. Et duæ blancæ constituunt vnā
maruiderem, quemadmodum &
duo halleri, vnum denarium cōem
sic sexaginta octo blancæ faciunt.
34. maruideres, q̄ti valet vnus Ria-
lishisp. Attamen Maruideris, num-
mus non est, sed nudum tantum no-
men ac si numus sit: ita tamen in vsu
non familiari tantum, sed necessa-
rio est, vt reditus suos omnes, sum-
mos & minimos, prouentusq; an-
nuos computare & sub rationes cer-
tas redigere Hispan. non possint, ni-
si per nominatas & expressas Mar-
uideres: ac si per suos denarios seu
psenningos: Itali p̄ quadrinas: Bra-
banti

banti per nouenarios. Galli p̄ turo-
 nes, oēs suos reditus computent, ac ^{Hispani p̄}
 dicant tot habet ex annuis reditibus ^{maruideres compu-}
 millia pfenningorum, quadrinarū ^{tant.}
 nouenariorum, turonum, sicut His-
 panus maruiderū tot capit millia.
 Solidus Italicus cōtinet denariolos ^{Solidus Italicus}
 Italicas. duodecim .i. quadrinas ^{licis.}
 Italicas quatuor, Nā denarioli con- ^{Quadrina}
 stituūt quadrinā vnā. Et æquiualeat so-
 lidus vni cruciato Germanico.
 Quadrina Italica & denarius Nure-
 bergensis eiusdē valoris sunt. Duo ^{Parpagola}
 solidi cū dimidio faciūt vnā parpagola. ^{la.}
 golā hoc est quartā partē vnus Iulij, Iulius
 Iulius cōtinet parpagolas quatuor:
 seu solidos octo: seu quadrinas trigi-
 ta duas: seu denariolos nonagita sex
 Valet autē Iulij bassos Germanicos
 duos sicut et Rialis Hispanicus, qui ^{Rialis}
 cōtinet maruideres triginta quatu-

or: seu blancas 68.

Coronata
tw.

Et sicut undecim luli cōstituunt coronatū vnū. ita quoq; & undecim Riales, vnū efficiunt coronatū vel Italicum, vel hispanicū. Nam eiusdem sunt valoris. Vterq; nimirū duob. cruciatis minus valet, q̄ coronatus solis oēs autem simul ab Hispanis, Italis & Gallis nō coronati, sed scuta vocantur vocabulo minus apto, cum non scuta sed potius scutatideberent, licet nec hic apto satis. Verum de his hic obiter dum Portiū percurreremus paucula commemorare libuit. Latius em̄ hęc tractauimus & diligentius in libro de monetis, vlnis & mensuris diuersarum Nationum nostri temporis:

FINIS